

SO'ZLASHUV USLUBIGA DOIR TEONIM KOMPONENTLI FRAZAEOLOGIK BIRLIKLARNING QIYOSIY TAHLILI

Dildor Eshmuratova Urolovna

Termiz Davlat Universiteti mustqail tadqiqotchisi

e-mail: dildordildordildor@gmail.com, +998932530408

Annotatsiya

Ushbu tezisdagi teonim komponentli frazeologik birliklarning qiyosiy tahlili amalga oshirilgan bo'lib, so'zlashuv uslubiga oid iboralar hamda so'z birikmalari tahlil qilingan. Ushbu maqoladagi teonimik birliklar asosan og'zaki nutqqa mansub birliklardir.

Kalit so'zlar: so'zlashuv uslubi, ekvivalent, prvardigor, kirdigor, olloh asrasin, xudo ko'rsatmasin.

Kirish (Introduction). So'zlashuv nutqi yozma nutqdan keskin farq qilib undagi rang va bo'yoqlarning erkin ishlatilishi frazeologizmlarni o'rganishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan omillardan biri hisoblanadi. O'rganuvchi avvalo so'zlashuv uslubi haqida yetarlicha ma'lumotga ega bo'lishi kerak.

So'zlashuv uslubi- bu uslubda ko'pincha adabiy til me'yorlariga rioya qilinadi, nutq deologik shaklda bo'ladi, ikki yoki undan ortiq shaxsning suhbatidan iborat bo'lib, ko'pincha deologik nutq deb ataladi. Turili uslubiy bo'yoqlar, tovush orttirilishi yoki aksincha tushishi so'zlashuv uslubiga hosdir. Obbo, hamma ishni do'ndiribsiz-da. Mazza qildik. Ketaqo-o-o!.[2] Tadqiqotchi B. yo'ldoshov "Xudo berdi", "Xudo bilsin", "Xudo ko'rsatmasin", "Xudo olsin", "Xudo urgan", "Xudo urdi ketti", "Xudo haqi", "Yo oldi Xudo, yo berdi Xudo", "Xudoga soldim, Xudoga topshirdim", "Dodingni Xudoga ayt" so'zlashuv nutqi uslubiga hosligini, ayrimlari eskilik bo'yog'iga egaligi bilan farqlanuvchi birliklar ekanligini ta'kidlab o'tgan [1.104].

Tahlil va natijalar (Analysis and results). Shu bilan bir qatorda shuni ta'kidlab o'tishimiz joizki, ingliz tili so'zlashuv uslubi juda ko'plab frazeologik birliklarga boy bo'lgan tillardan biri hisoblanishi bilan hususiyatlidir. Masalan "OMG" (Voy Xudoyim) so'zlashuv nutq uslubiga mansub bo'lgan ushbu frazeologik birlikning 100 dan ortiq ekvivalentlari mavjud bo'lib, bugungi kunda ko'plab nutqda qo'llaniladigan "OMG" so'zni anglatuvchi frazeologik birliklarga quydagilar kiradi: Oh my God(Oh My God, I forget to call you- Hudoyim, sizga telefon qilishni unitibman); Oh Gosh (Oh my Gosh,I forgot to call you),oh my word.form.(Oh my word, it's 6 p.m-Xudoyim soat 6 ku);oh my goodness.form.(Oh my goodness, he is naked!- Voy Xudoyim, u yalang'ochku); goodness gracious me.form.(Goodness gracious me,he is top

on the hill-Xudoyim u tepalikda turipdi);dear God(Dear God,it's already 6p.m- Voy xudoyim allaqachon 6 ku); oh Jesus(Oh Jesus,it's really 6 p.m-Xudoyim, xaqiqatdan 6); oh brother(Oh brother, It's already 1 p.m);for the love of God(For the love of God,can you stop talking? Olloh haqi suhbatni to'htata olasizmi?)ushbu ibora televizor shovlarda va do'stlar davrasida ko'proq ishlatilishi bilan xarakterlidir;ah bejeezus (Oh bejeezus- we just missed him- o Xudoyim, biz uni qanchalik uni sog'indik);For goodness sake(For goodness sake,can you stop talking already?- Voy Xudoyin, suhbatni to'xtatishni iloji bormidi?);for heavens sake(For heavens sake,can you stop talking already?- Xudoyim suhbatni to'htatishni iloji bormi?); oh my life(Oh my life,did you really say that?- Voy xudoyin haqiqatdan shunaqa dedingizmi?)ushbu ibora odatda kuchli hayajonni ifodalaydi);oh my days(Oh my days,he is so embarrassing- Voy xudoyim u qanchalik uyaltirdi); God grief(God grief. That's got to hurt- Xudoyim. Bu azob beradi); oh my stars(Oh my star no wonder he is upset- Xudoyim uning shubhasiz kayfiyati tushdi);oh dear(Oh dear,we just miss the bus- voy Xudoyim avtobusdan qolib ketdik-ku); oh dear me(Oh dear me, no wonder he is sad- Xudoyim, shubhasiz uning kayfiyati bir pul bo'lgan);good Lord(Good Lord,Where are they?- Ollohim, Ular qayoqda?);oh for crying out loud(Oh for crying out loud, do you always have to be late?- Ey parvardigorim, har doim shunaqa kechikasizmi?); well I never(Well I never that is shocking!- Voy xudoyim, xatratlanarli);deary me (Deary me,will they ever recover?- Ey ollohim ular oyoqqa turarmikin?); God Almighty (God almighty, when did they find out?- Ollohim, ular qachon topishdi?); Oh My (Oh my,when did they find out?- Ey Ollohim ular qachon topishdi?); Holly Molly (Holly Molly, when did this happen?- Ollohim, qachon bu narsalar sodir bo'ldi?);Goth almighty (Goth almighty, that can't be true);for the love of God (For the love of God, will they answer the phone?- Olloh haqi, ular qo'ng'iroqqa javob beradimi yo'qmi o'zi);Yana shuningdek Talk showlar xamda televidiniyada beriladigan turli hil suhbatlashishga asoslangan ko'rsatuvlarda quydagi so'z va iboralarni ko'rishimiz mumkin: blimey (Blimey, what a shock-Ollohim qanday hayratlanarli);Creackey(Creackey, what a goal- Ollohim, qanday natija) odatda bu ibora Avstraliya halqining so'zlashuv uslubiga hosdir;Holley cow (Holley cow, he is late again-Ey ollohim, u yana kechikdi).[5]

Xulosa va takliflar (Conclusion/Recommendations). Yuqoridagi ingliz tilida berilgan teonimik iboralar Xudoyim, ey Xuidoyim, Parvardigorim, Ey Parvardigorim, Yaratgan Egam kabi murojaatni bildiruvchi, O'zbek tili so'zlashuv nutqida ishlatiluvchi iboralar bilan ayni mos tushib, asosan AQSH, Avstraliya hamda Buyuk Britaniya kabi ingliz tilida gaplashadigan mamlakatlarning so'zlashuv uslubida tilning jozibadorligini ta'minlash bilan bir qatorda unga ma'noviy bo'yoqlar berishda ham foydalaniladi.

Yuqoridagi tilga olingan uslublar qatoriga diniy nutq uslubini ham kiritish mumkin, degan qarashlar fanda bugun aytilayotgan fikr emas. Bunday qarashning tilshunoslikda shakllanganiga ancha bo'lgan. Ilmiy adabiyotlarda allaqachon "diniy

stil” atamasi qo’llanila bo’shlagan.[2.12]

ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Yo’lshoshev. B. Frazeologik uslubiyat asoslari. Oquv qo’llanma. Samarqand 1998. B.27. Xudoynazarova . O’.A. O’zbek va ingliz tilida mifonim komponentli frazeologizmlarning lingvokulturalogik tadqiqi. Dissert. Termiz. 2022. B –104.
2. Tursunov U. O’rinboev B. O’zbek adabiy tili tarixi.–T.:“O’qituvchi”, 1982. –12 bet
3. <https://fayllar.org/adabiy-til-uslublari.html>
4. <https://youtu.be/lApr8KZkxvU>.